

Яригіна Єлизавета Петрівна
асистент кафедри трудового права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
кандидат юридичних наук

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ СІМЕЙ З ДІТЬМИ: СУЧАСНИЙ ВИМІР

В умовах поглиблення реформаторських процесів Соціального забезпечення сімей з дітьми, у сфері реалізації державної соціальної політики поза всяким сумнівом, є не лише важливими, а й актуальними для науки права соціального забезпечення.

Соціально-правове становище людини та рівень її добробуту, ефективність функціонування соціально-забезпечувального механізму держа-

ви залишаються головними показниками впровадження гуманістичних засад у законодавстві країни. Здорова і заможна родина в усі часи була тотожністю багатой і незалежної держави. На сьогодні усі європейські стандарти спираються на становище сім'ї.

Глибока криза вітчизняної системи соціального забезпечення сімей з дітьми, брак повноцінної законодавчої бази й одностайності вчених щодо численних проблем у соціальній сфері обумовлюють актуальність пошуку інноваційних підходів до розв'язання проблеми правового забезпечення населення. Необхідно зазначити, що проблеми правового регулювання соціального забезпечення сімей з дітьми, як елементу соціального захисту населення в українській правовій літературі, все ще не знайшли належного відображення. Тому об'єктивно існує потреба проведення глибоких практичних заходів з метою побудови ефективної системи соціального забезпечення сімей з дітьми, а також вдосконалення відповідних юридичних норм.

Проаналізувавши законодавчі акти і практику регулювання відносин по опіці й піклуванню дітей робимо висновок, що формами опіки (піклування) є: а) одноразова, що має місце при необхідності негайної охорони прав та інтересів дитини; б) індивідуальна, яка встановлюється для захисту й охорони прав та інтересів неповнолітніх при постійній відсутності осіб, відповідальних за виховання дитини; в) групова, що здійснюється опікуном (піклувальником), призначеним уповноваженим органом над групою дітей (наприклад, вихованці одного дитячого будинку); г) адміністративна, яка здійснюється самим органом опіки (піклування), коли не встановлено індивідуального або групового опікуна (піклувальника). Саме друга форма опіки й піклування – індивідуальна опіка (піклування) щодо дітей, позбавлених батьківського піклування, здійснюється на постійній основі.

Чинне законодавство про соціальний захист піддається регулярним, хаотичним та безсистемним змінам, що порушує логічний зв'язок між правовими категоріями, які використовуються законодавцем. Законодавству про соціальні виплати як невід'ємній частини соціально-захисного законодавства також властива ця тенденція. Тому я вважаю, що викликає заперечення диференціація розміру пенсії, розпочата законодавцем щодо сімей військовослужбовців та інших сімей, чий годувальник постраждав у результаті аварії. У даних екстремальних умовах і цивільні особи, й військовослужбовці знаходяться в рівних умовах, що робить необґрунтованим подібну диференціацію в розмірах пенсійного забезпечення їх сімей.

Цілком погоджуюсь з тим, що необхідність утримання непрацездатних членів сім'ї повинна враховуватися Концепцією соціального захисту населення і в даний період через вироблення науково обґрунтованих соціальних нормативів рівня життя – прожиткового мінімуму, мінімальної оплати праці, пенсій і матеріальних допомог. Саме вони наповняють ці заходи захисту таких сімей конкретним змістом.

Слід визнати вдалим поняття, що сім'єю слід вважати коло осіб, які спільно проживають та здійснюють турботу один про одного, пов'язані взаємними правами й обов'язками, що впливають з передбаченої законодавством форми прийняття дітей на виховання.

Заслугує на підтримку авторська пропозиція щодо необхідності розроблення та прийняття Закону «Про соціальне обслуговування сімей з дітьми», який повинен виходити із визнання охорони сім'ї та дитинства в Україні стратегічним загальнонаціональним пріоритетом і закріпити основні організаційні та правові засади надання соціальних послуг сім'ям із дітьми, які перебувають у складних життєвих ситуаціях та потребують сторонньої допомоги. Названий акт дозволить привести у відповідність з існуючими потребами суспільного розвитку регламентацію цієї сфери суспільних відносин. Запропоновано його структуру та сформульовано пропозиції щодо змістовного наповнення цього нормативно-правового акту.